

ingediend op **1688** (2022-2023) – Nr. 1
4 mei 2023 (2022-2023)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Emmily Talpe

over de voortgang
binnen de brancheorganisatie PORK.be

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Bart Dochy.

Vaste leden:

Arnout Coel, Cathy Coudyser, Karolien Grosemans, Sofie Joosen, Joris Nachtergaele;

Leo Pieters, Stefaan Sintobin, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Bart Dochy, Joke Schauvliege;

Emmily Talpe, Bart Van Hulle;

Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;

Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Bert Maertens, Nadia Sminate, Tine van der Vloet;

Roosmarijn Beckers, Els Sterckx, Suzy Wouters;

Sofie Mertens, Tinne Rombouts;

Tom Ongena, Bart Tommelein;

Jeremie Vaneeckhout;

Maxim Veys.

INHOUD

1. Uiteenzetting door Filip Fontaine, voorzitter, en Paul Demyttenaere, changemanager, van PORK.be	4
1.1. Opstart taak changemanager.....	4
1.2. Analyse van het marktgebeuren en definitie van werkpaden	5
1.3. Intern reglement.....	6
1.4. Uitwisselbaarheid van economische cijfers.....	7
1.5. De productie- en marktmonitor	7
1.6. 'Born and raised'	7
1.7. Crisisbestendigheid	7
1.8. Financiering 2023.....	8
2. Bespreking	8
2.1. Bart Dochy	8
2.2. Emmily Talpe.....	8
2.3. Sofie Joosen	9
2.4. Tinne Rombouts.....	10
2.5. Chris Steenwegen	10
2.6. Bart Dochy	11
2.7. Antwoord van Filip Fontaine en Paul Demyttenaere	11
2.8. Sofie Joosen	14
2.9. De voorzitter	14
Gebruikte afkortingen	15

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid hield op 9 november 2022 een gedachtewisseling over de voortgang binnen de brancheorganisatie PORK.be. De sprekers waren Filip Fontaine, voorzitter, en Paul Demyttenaere, changemanager, van PORK.be. De verslaggever was Emmily Talpe.

De bijlage bij dit verslag is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Uiteenzetting door Filip Fontaine, voorzitter, en Paul Demyttenaere, changemanager, van PORK.be

Filip Fontaine licht toe dat hij tijdens de vorige gedachtewisseling in de commissie (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1392/1) de enige afgevaardigde was van PORK.be. Ondertussen is er een changemanager gevonden, iemand met voldoende ervaring om vooruitgang te kunnen maken, namelijk Paul Demyttenaere. Hij zal zo dadelijk het woord nemen. Hij heeft samen met leden en bestuursleden van PORK.be een aantal stappen gezet. Die stappen passen in de oorspronkelijke opdracht die ze destijds van toenmalig minister van Landbouw Hilde Crevits gekregen hadden: de varkenssector robuust maken, zorgen voor een stevige export en ook voor een herkenbaar product op de Vlaamse markt.

Paul Demyttenaere stelt zichzelf voor. Hij is landbouwingenieur en heeft in een verleden een doctoraat gemaakt over stikstofdynamiek in de bodems van de West-Vlaamse groentestreek. In 1991 is hij gestart als directiemedewerker Kwaliteit bij de REO Veiling en hij was daar algemeen directeur van 2008 tot 2022. Daarna heeft hij de stap gezet naar PORK.be. Hij heeft aan de wieg gestaan van het eengemaakt lastenboek voor de plantaardige sector in het kader van het IKKB, het huidige Vegaplan. Tevens was hij nauw betrokken bij de unieke uitwisselbaarheid tussen Vegaplan en het Duitse kwaliteitssysteem QS, een uitwisselbaarheid waar de varkenshouderij toen met enige afgunst naar keek. Naast zijn activiteiten in de REO Veiling en de groentesector heeft hij ook een aantal bestuursmandaten opgenomen, onder meer in Primoris, residulab als spin-off van UGent, Cera en EPS (Euro Pool Group), de logistieke dienstverlener in de versmarkt.

1.1. Opstart taak changemanager

Op 31 augustus 2022 bracht Paul Demyttenaere verslag uit aan de raad van bestuur van PORK.be over de eerste indruk die hij van de sector kreeg bij zijn start als changemanager bij PORK.be. Hij heeft met alle partijen open, respectvolle en constructieve gesprekken gehad. Dat is een voorwaarde om als sector zaken te realiseren. Hij maakte kennis met een boeiende sector die in een diepe crisis zit, maar die goesting heeft in een belangrijke en noodzakelijke transitie. De sector wil de transitie sectoraal aanpakken, bereidwillig en zonder schroom voor heilige huisjes. Dat is fundamenteel voor verandering als branche. De discussie moet gevoerd worden in een omgeving van vertrouwen, in open dialoog en met een duidelijke horizon van minstens drie tot vijf jaar. Dit soort discussie in een brancheorganisatie werkt niet als men in de waan van de dag blijft. Het initiatief moet leiden tot concrete realisaties en mag dus geen document worden dat opnieuw in de kast terecht komt. Alle branchepartners stonden achter die principes.

Volgens Paul Demyttenaere bestaat de varkenssector uit een veelheid aan organisaties waar steeds dezelfde mensen elkaar treffen: er kan dus ook aan efficiëntieverbetering gewerkt worden.

De sector wil stappen zetten vanuit een keteninitiatief, maar is bijzonder complex. Er zijn spelers die op diverse niveaus in de keten actief zijn. Het is belangrijk om oog te hebben voor de varkenshouder als deel van de keten met respect voor de branchepartners. Dit zijn de contouren waarbinnen er gewerkt moet worden.

Een uniform lastenboek zorgt voor markttoegang met aandacht voor duurzaamheid en diervriendelijke productie. Een aandachtspunt hierbij is de vraag hoe men meerwaarde kan capteren voor de gehele keten met add-ons voor circulariteit, dierenwelzijn en duurzaamheid. Dat zijn de drie basispijlers waar het creëren van meerwaarde mogelijk is. Men moet daarnaast ook nadenken over het realiseren van meerwaarde voor het lokale product. Er moet daarbij wel over een degelijke definitie van Belgisch vlees nagedacht worden.

De hoofdreden om PORK.be op te starten is na te gaan hoe men de sector crisisbestendiger kan maken. Dat vraagt inzicht in de marktdynamieken en moet gestoeld zijn op een keten waarop men kan vertrouwen. Vertrouwen is een heel belangrijke factor. De eerste maanden na zijn start als changemanager was het een van zijn belangrijkste taken ervoor te zorgen dat mensen in vertrouwen met elkaar aan tafel gaan zitten.

1.2. Analyse van het marktgebeuren en definitie van werkpaden

Vooreerst maakt Paul Demyttenaere een analyse van het marktgebeuren en definieert hij de werkpaden. Hij gebruikt het analysemodel dat gehanteerd wordt in de groentesector. Dat model biedt een goed inzicht in de werkwijze van de markt.

De spreker gaat eerst in op de productiekwaliteit: de wijze waarop geproduceerd wordt. Traditioneel zit dit vertaald in de basiskwaliteitslastenboeken. Deze lastenboeken gaan over de basisproductiekwaliteit en zorgen voor markttoegang. Hiermee wordt nooit meerwaarde gecreëerd. Deze lastenboeken zijn wel belangrijk in het zo breed mogelijk houden van de markttoegang waardoor de vraag naar het product en dus de afzetmogelijkheden zo breed mogelijk blijven.

Er kan wel meerwaarde gecreëerd worden door in te zetten op productkwaliteit en duurzame productie met vooral aandacht voor circulariteit (circulaire voeding en bemesting), dierenwelzijn (diervriendelijke en duurzame huisvesting enzovoort) en duurzame voeding. Daar moet de varkenshouderij als sector opnieuw en sterker mee naar buiten komen. Bovendien moet erop toegezien worden dat de meerwaarde niet in de laatste schakel van de keten blijft hangen. De productkwaliteit gaat over de zorg om met een beter, ander en gedifferentieerd product naar de markt te kunnen gaan.

Vanuit dat schema heeft men drie werkpaden gedefinieerd.

1.2.1. *Werkpad 1: productkwaliteit*

Een eerste werkpad is inzetten op productkwaliteit. Alles start met marktinzicht en dus het samenbrengen en delen van data. Een van de hoofddassen waarrond PORK.be wil werken is een product- en marktmonitor. Men moet weten wat er op de markt gebeurt om ze te bespelen met productkwaliteit. Dat betekent dat men de productkwaliteit, de deelstukken van het varken en de oorsprong van het varken eenduidig moet definiëren. Dat moet op een transparante manier gebeuren doorheen de hele keten. Duidelijke kwaliteitslastenboeken, met oog voor marktgebeuren en productdifferentiatie, zijn daarbij noodzakelijk. Een aantal lastenboeken over productkwaliteit – niet over kwaliteitssystemen – zijn vaag en zorgen voor waardeverlies voor de primaire productie. Men moet durven inspelen op een relatief groeiende lokale markt. Gezien de beslissing tot afbouw wordt de lokale markt procentueel veel belangrijker en dit biedt opportuniteiten. Een uiterst belangrijke stap is ook inzetten op het regionaal product binnen de vleesverwerking.

Het blijft ten slotte belangrijk om onderzoek aan te sturen vanuit de markt- en kwaliteitsbenadering op korte en lange termijn. Onderzoek zal moeten helpen om in de toekomst steviger te staan.

1.2.2. *Werkpad 2: maximale markttoegang*

Zorgen voor maximale markttoegang betekent het detecteren van de actuele marktproblemen (Afrikaanse varkenspest, castratie enzovoort) en ervoor zorgen dat daarvoor adequaat en snel een oplossing gezocht wordt. Vaak zullen echter andere organisaties dan PORK.be aan zet zijn. De impact van deze problemen moet worden nagegaan, evenals de oplossingen via sectorale lastenboeken markttoegang.

Deze lastenboeken en ook de daarop voorziene controle moeten in functie van het voorgaande permanent verfijnd en hergedefiniërd worden. Dit vraagt permanent aandacht voor evoluties in de sector rond dierenwelzijn, internationale context enzovoort en het vertalen van evoluties in de sector in de sectorale lastenboeken. Dit werkpad mikt duidelijk op de kortetermijnproblematieken en moet aangestuurd worden door de raad van bestuur en het management van PORK.be.

Markttoegang zorgt voor het openen van de deur naar de markt. Het zorgt dus niet voor add-on toegevoegde waarde, maar creëert waarde door marktverbreding (bijvoorbeeld het openkrijgen of openhouden van de Chinese markt). Als men de Chinese markt opnieuw openkrijgt, ontstaat er onmiddellijk een totaal andere situatie voor de varkenshouderij met collectieve waardecreatie.

1.2.3. *Werkpad 3: maatschappelijke meerwaarde*

Werkpad drie gaat over de captatie van maatschappelijke meerwaarde. Duurzaamheid is complex en niet altijd eenduidig. Vanuit de marktvrage lijkt het evident, maar aan één onderdeel in de productie iets veranderen heeft vaak impact op andere aspecten rond duurzaamheid. Daarom wordt gepleit voor het uitwerken van een sectorale duurzaamheidsmatrix met eerlijke en transparante prijstoeslagen. Hierover moet nagedacht worden in een bredere context.

Het gaat daarnaast ook over het samenbrengen van meerwaardeprojecten over de schakels van de keten heen. Dan komt men tot specifieke projecten die vastgelegd worden in duurzaamheidscharters met een duidelijk engagement van de ketenpartners waarin zowel duurzaamheids- als economische afspraken gemaakt en duidelijk vastgelegd worden. De duurzaamheidscharters maken duidelijk waar de engagementen van de verschillende ketenpartners zitten. Het uitwerken van een ontwerp van charterstructuur kan een opdracht van PORK.be zijn. Het in de markt zetten van charters moet gebaseerd zijn op de werking van de markt.

1.3. Intern reglement

Het was een uitdaging om de branchepartners, die binnen de markt van nature concurrenten zijn van elkaar, samen te brengen. De veevoederindustrie moet verkopen aan de varkenshouders, het slachthuis moet afnemen van de varkenshouders. Afspraken maken is dus belangrijk om vlot met elkaar om te gaan.

De opmaak van het intern reglement is vrij vlot verlopen, aldus Paul Demyttenaere. Er waren weinig punten in het ontwerp van intern reglement waar men het niet over eens was. Op de tweede raad van bestuur van PORK.be werd het ontwerp definitief goedgekeurd. Dit vormt de basis om op een volwassen manier met elkaar in dialoog te gaan binnen de brancheorganisatie.

1.4. Uitwisselbaarheid van economische cijfers

Volgens de Europese regelgeving is de basistaak van een brancheorganisatie data-collectie in het kader van een transparante markt. Om werk te maken van een monitor moeten er data gedeeld worden, een belangrijk aspect dat Paul Demyttenaere graag wou voorleggen aan en overleggen met de BMA. De BMA accepteert dat relatief recente data gedeeld worden in de varkenssector. Binnen de varkenssector wordt immers gewerkt met prijzen op dagbasis die volatiel en snel evolutief zijn. Er werd ook met de BMA afgesproken dat er met hen teruggekoppeld wordt als er verder aan de monitor wordt gewerkt. Paul Demyttenaere benadrukt dat hij absoluut geen problemen wil inzake mededinging en dat duidelijke afspraken met de BMA in deze belangrijk zijn.

Een marktoordeel uitspreken over de gedeelde data mag een brancheorganisatie niet, dat hoort toe aan de producentenorganisaties. Ruwe data die vandaag beschikbaar zijn, zijn bijvoorbeeld de veevoederprijzen, de prijzen van de voedergranen, maar ook heel wat data rond varkensprijzen, geslachte varkens enzovoort. Hoewel de Vlaamse administratie ook veel data ter beschikking stelt, merkt de spreker op dat die sneller beschikbaar zouden moeten zijn zodat ze kunnen worden opgenomen in een monitor. Vanuit de brancheorganisatie is hierover overleg met diverse partijen.

1.5. De productie- en marktmonitor

PORK.be vindt het dus noodzakelijk dat bepaalde data binnen een relevant tijdskader beschikbaar worden gesteld in het kader van de vooropgestelde markttransparantie. Voor de lijst van data verwijst de spreker naar de elektronische bijlage bij dit verslag. De brancheorganisatie kan als een relevant deel van de sector de vraag stellen om data op een andere manier ter beschikking te stellen.

Het is de bedoeling om twee technische werkgroepen op te richten, één voor de productiemonitor en één voor de marktmonitor. Voor het einde van het jaar zou(den) bovendien de gewenste dashboard(s) met een externe deskundige gedefinieerd moeten zijn om de ruwe data inzichtelijker te maken. De spreker wil definiëren hoe de data binnengehaald kunnen worden vanuit de initiële bron en hoe ze gedeeld kunnen worden met de branchepartners. Dit wordt uitgewerkt binnen een IT-project.

Het is de bedoeling om dit te vertalen in een projectaanvraag tegen eind 2022, begin 2023. Hierover moet logischerwijs overlegd worden met zowel de overheid als met derde partners zoals VLAM en ILVO, die heel wat expertise bezitten.

1.6. 'Born and raised'

Binnen PORK.be is de discussie over born and raised op gang gebracht en ten gronde gevoerd tussen de brancheleden. De raad van bestuur heeft hierover een open vergadering gehad op 26 oktober 2022. Elke branchepartner wil tot een eenduidige en wettelijke oplossing komen en streeft duidelijk naar een oplossing waarbij de lokale markt maximaal bevoorrad wordt door 'born and raised'-varkensvlees.

Paul Demyttenaere verduidelijkt dat het de taak is van BePork, en dus niet PORK.be, om dit uit te werken. Het 'born and raised'-principe kan echter niet bepalend zijn voor de markttoegang. Op basis van het 'born and raised'-principe kan men nooit een product uit de markt weren.

1.7. Crisisbestendigheid

Een van de belangrijkste redenen voor de oprichting van PORK.be is het crisisbestendiger maken van de sector. In essentie gaat het over de vraag of de

brancheorganisatie kan nadenken over een systeem binnen een vrije markt dat de sector bestendiger maakt tegen marktschokken, wetend dat de binnenlandse markt procentueel groter wordt en met de versterkende factor dat men naar een neutrale monitoring van de markt evolueert door de brancheorganisatie.

Tijdens de komende weken zal de brancheorganisatie de krijtlijnen daarvoor uitzetten.

1.8. Financiering 2023

Als zelfstandige vzw moet PORK.be de begroting 2023 opstellen in de laatste raad van bestuur van het jaar, in december.

De begroting zal in grote lijnen gestoeld zijn op het uitwerken van de productie- en marktmonitor via projectwerking. Het is een tijdelijk en duidelijk afgelijnd project. Het doel is duidelijk en gaat op termijn breder dan PORK.be. Daarnaast moet er worden nagedacht over verdere ondersteuning van de begeleiding van PORK.be in haar opstart.

Van zodra de dashboards beschikbaar zijn, moet men kunnen overstappen op sectorfinanciering. Dit ligt moeilijk in een sector die het momenteel zelf moeilijk heeft, maar, zo argumenteert Paul Demyttenaere, indien de sector de resultaten van PORK.be belangrijk acht, moet ze daarvoor middelen durven vrijmaken.

Ook de opstart van charters kan sectorparticipatie bevorderen.

2. Bespreking

2.1. Bart Dochy

Bart Dochy zegt dat de commissie de sprekers heeft uitgenodigd uit bezorgdheid over de varkenssector. Al in 2015 werd naar aanleiding van een varkenscrisis een gelijkaardige operatie opgestart als vandaag. Door het verbeteren van de varkensprijzen zijn die inspanningen niet veel later stilgevallen. Helaas is enkele jaren later de rentabiliteit van de varkenshouderij niet toegenomen. Het is zaak om hier nu opnieuw op te focussen en ditmaal de inspanningen tot een goed einde te brengen.

2.2. Emmily Talpe

De varkenshouderij heeft te kampen met heel wat uitdagingen: de lage prijzen, de Chinese markt die gesloten blijft, de energiecrisis, de duurdere grondstoffen, concurrentie, en ook het PAS-verhaal en de vrijwillige afbouw waarover heel wat onduidelijkheid heerst. Het stelt *Emmily Talpe* gerust dat de changemanager heel gestructureerd te werk gaat, maar ze mist een concreet plan van aanpak. Er is duidelijk de intentie om een aantal zaken aan te pakken en er wordt ook terecht verwezen naar andere actoren die de uiteindelijke beslissing nemen over bepaalde zaken, maar veel zaken blijven onduidelijk.

Een eerste aspect is de blijvende sluiting van de Chinese markt die zware gevolgen heeft voor de sector. Wat is de stand van zaken?

Een tweede aspect betreft de vele signalen van faillissementen uit de sector, waaronder ook slachthuizen en de verwerkende nijverheid, in het kader van de oorlog in Oekraïne. Komen deze signalen tot bij PORK.be? Hoe zal het toekomstplan van PORK.be daaraan tegemoetkomen? Hoe staat de raad van bestuur hier tegenover? Ook de loonkostontwikkeling in het kader van de automatische indexering is een belangrijke factor. Verder kunnen veel varkenshouders bepaalde facturen, zoals die van het mengvoeder, niet meer betalen. Zij vragen uitstel van betaling, wat dan weer tot problemen leidt bij de mengvoederfabrikanten. Neemt PORK.be dat mee?

Ondertussen blijft de retailsector de producenten en de verwerkende nijverheid het mes op de keel zetten. Federaal minister van Landbouw David Clarinval liet een onderzoek uitvoeren naar de winstmarges in de gehele keten. Hoe kijkt PORK.be naar deze problematiek?

In het kader van de crisis in de varkenssector kreeg VLAM eind december 2021 750.000 euro extra subsidie om de promotie voor varkensvlees op te schroeven. Volgens Filip Fontaine, directeur van VLAM, zouden deze middelen vooral worden ingezet om pionierswerk te verrichten in de richting van de Scandinavische markt en daarnaast ook deels voor de Aziatische markt. Kan hij toelichten hoe deze middelen concreet zijn ingezet?

Ondanks de besprekingen binnen PORK.be over born and raised is er helaas nog steeds geen oplossing. De toestand in de directe buurlanden is in dat verband belangrijk. Wat doen zij met hun lastenboeken?

Het lid vraagt verder aandacht voor twee zaken die zich in de marge van de crisis in de varkenssector afspelen. Vlaams minister van Dierenwelzijn Ben Weyts werkt momenteel aan de Vlaamse Codex Dierenwelzijn. In hoeverre wordt PORK.be daarbij betrokken? Neemt PORK.be daarnaast haar verantwoordelijkheid op om, naast de aandacht voor de precaire financiële toestand die zorgt voor veel mentale druk, de polarisatie tussen landbouw, natuur en dierenwelzijn tegen te gaan?

Emmily Talpe besluit dat het belangrijk is dat PORK.be consequent data verzamelt en deze ontsluit voor de sector. De Vlaamse varkenshouderij mag niet achterop hinken maar moet vooroplopen in de analyse van data voor het voorspellen van toekomstige trends.

2.3. Sofie Joosen

De varkenssector is al een tijdje in crisis, zegt *Sofie Joosen*. De commissie hield in februari 2022 een uitgebreide gedachtewisseling hierover. Ze vindt het goed dat de commissie dit op geregelde tijdstippen opvolgt.

Ze benadrukt de noodzaak aan structurele hervormingen in de sector. De vraag naar crisissteun is te begrijpen, maar dan moet er gestreefd worden naar een structurele omslag. Die is nodig om de sector een toekomst te geven. Sofie Joosen heeft respect voor de moeilijke oefening die de sector nu van onderuit wil maken. Iedereen is het eens over de intentie, maar concrete maatregelen zijn natuurlijk minder evident.

Een van die concrete maatregelen, is het 'born and raised'-label. Wekelijks worden duizenden varkens vanuit Nederland ingevoerd om hier te worden geslacht. Zij kunnen het label BePork krijgen. Sofie Joosen merkt op dat het niet de bedoeling kan zijn dat Nederlands varkensvlees een Belgisch kwaliteitslabel krijgt. Het kan nochtans niet zo moeilijk zijn om 'geboren en getogen'-principe te definiëren. Het argument over de markttoegang vindt ze naast de kwestie. Het 'geboren en getogen'-principe is gekend in andere landen en is daar een basisvereiste voor een dergelijk kwaliteitslabel. Het is haar en veel varkenshouders niet duidelijk welke hindernissen er concreet zijn. Kunnen de sprekers duidelijk schetsen welke zaken er nog in de weg staan?

Daarnaast is er het probleem van de varkenspest. Aangezien er meer varkensvlees wordt geproduceerd dan nodig is voor de eigen binnenlandse markt, is de export een belangrijke pijler. Nu de Aziatische markt al een tijdje minder toegankelijk is, vraagt het lid zich af hoe men de toekomst ziet. Plant men nog inspanningen om de relaties met China te verbeteren? Of is het interessanter om op zoek te gaan naar nieuwe markten?

Tot slot gaat het lid in op marktwerking, keten en retail. De boer is een prijsnemer en geen prijszetter. Hij is vaak de dupe van de prijsonderhandelingen. De laatste weken zetten supermarkten opnieuw in op extreme promoties om klanten te lokken in de huidige crisissituatie. Hoe benadert PORK.be deze problematiek? Is dat onderwerp al aan bod gekomen? Wat zijn de inzichten?

2.4. Tinne Rombouts

Ook *Tinne Rombouts* dankt de sprekers voor het werk dat de afgelopen periode verricht werd. Ze treedt Paul Demyttenaere bij en stelt dat de sector inderdaad nood heeft aan resultaten na het vele overleg.

De sector bevindt zich al langere tijd in moeilijk vaarwater. Hebben de sprekers zicht op de evolutie van die moeilijkheden de voorbije maanden? Welke acties plannen de sprekers op korte termijn? Waar zien ze mogelijkheden of opdrachten voor de overheid om ademruimte te geven aan de sector?

Op langere termijn denkt Tinne Rombouts aan het 'born and raised'-label. Dit leeft heel sterk onder de landbouwers en kan een belangrijke manier zijn om de sector te versterken. Waarover is er momenteel consensus binnen PORK.be? Wanneer denken ze daar ook echt een verschil mee te kunnen maken op het terrein? Uitlegging daarover is belangrijk voor het vertrouwen in de sector.

Eveneens op langere termijn is er ook het verhaal van de productie- en marktmonitoring. Tinne Rombouts apprecieert dat daar heel gestructureerd mee aan de slag wordt gegaan. Ze heeft begrepen dat de productie- en marktmonitoring cruciaal zijn om een vervolg te kunnen geven aan andere elementen. Paul Demyttenaere gaf aan een project te willen uitwerken tegen eind 2022. Heeft hij een idee wanneer men met dat project op het terrein aan de slag kan gaan? Kan hij de volgende stappen concreter maken?

2.5. Chris Steenwegen

Chris Steenwegen looft de logische aanpak van PORK.be en de ontwikkeling van enkele tools die moeten toelaten stappen vooruit te zetten.

De meeste vragen werden al gesteld door de andere leden van de commissie. Enkele zaken vielen het lid op. Enerzijds zegt Paul Demyttenaere dat – gezien de evolutie in de sector – het accent relatief meer komt te liggen op de lokale markt, of toch de Belgische of Europese markt. Anderzijds ziet Chris Steenwegen in de presentatie toch de vermelding dat men terug meer in de richting van China moet gaan. Groen is geen voorstander van de zeer verre export. Als de PAS leidt tot minder productie hier is dat ook minder nodig. Is het argument voor de verre export het zogenaamde vijfde kwartier dat gevaloriseerd moet worden? Lopen er onderzoeken of initiatieven om te bekijken of men dat vijfde kwartier niet opnieuw dichterbij huis kan valoriseren? In het verleden vond toenmalig minister van Landbouw Hilde Crevits dat er meer moest worden ingezet op de verwerking hier. Dat kan ook leiden tot meerwaardecreatie. Voor Groen zou de focus ook daarop moeten liggen.

De opkoopregeling houdt de sector enorm bezig, stelt Chris Steenwegen. Het sleept lang aan en de toekomst is voor de varkenshouders heel onduidelijk. Hij hoopt dat de herstructurering van de varkenssector op lange termijn op een gelijksoortige manier wordt aangepakt als de PAS en het MAP, met het oog op een gezonde sector. Hij vindt PORK.be een voorbeeld van hoe men met alle partners samen structureel in gesprek kan gaan. Hij ziet dat te weinig gebeuren voor het werk op lange termijn en hoopt dat er op dat vlak vooruitgang geboekt kan worden.

2.6. Bart Dochy

De grote bekommernis in de sector is de vaststelling dat er een ernstig verschil is tussen de verkoopprijs voor varkensvlees in België en die in Nederland, zegt *Bart Dochy*. Ook andere Europese lidstaten kennen significant hogere prijzen. De varkenshouders begrijpen dat niet. De transparantie in de grondstoffenmarkt en de verkoopprijzen die PORK.be voor ogen heeft, kunnen bijdragen tot beter begrip. Hoe verklaart men vandaag dat de verkoopprijs dermate verschilt? Heeft dat te maken met een gebrekkige concurrentie, met een kwaliteitsverschil in het product? Het is belangrijk om daar duidelijkheid over te scheppen. Nog belangrijker is het dat dat verholpen kan worden.

Tijdens de vorige gedachtewisseling op 20 april had Bart Dochy een vraag gesteld over de relatie met de retail. Filip Fontaine had toen spreekwoordelijk geantwoord dat men eerst het eigen huishouden op orde moest zetten vooraleer men de schoonmoeder uitnodigt. Het lid vraagt naar de stand van zaken daaromtrent.

2.7. Antwoord van Filip Fontaine en Paul Demyttenaere

2.7.1. *Het 'born and raised'-label*

Filip Fontaine vat kort samen dat born and raised niet zozeer gaat over de plaats waar de varkens worden gekweekt maar over de oorsprong van de biggen. Voor het BePorklabel moet het dier ook in België worden afgemest en versneden. Hij geeft toe dat dit systeem juridisch onder druk staat. De retail vraagt om het vlees ook in Nederland te laten uitsnijden. PORK.be verzet zich daartegen.

Men wil graag dat alle biggen van België afkomstig zijn. Het komt er echter op aan om hiermee verstandig om te gaan. Hij legt uit dat bij benadering 95 tot 98 procent van de biggen born and raised zijn in België. Het BePorklastenboek beslaat momenteel ongeveer 80 tot 85 procent van alle varkenshouders. Dat betekent dat het erg begint te lijken op markttoegang, waardoor de kans op meerwaarde de facto verdwijnt. Dan wordt het immers gewoon de standaard. Een verplichting om alles Belgisch te maken in alle lastenboeken, bijvoorbeeld op het niveau van de retailers, zou dus niet de ideale oplossing zijn.

Indien men naar een consumentenlabel zou evolueren, moet voor alles wat extra is en zichtbaarheid krijgt, born and raised een verplichting worden. Zo kan er een stukje meerprijs op geplakt worden. PORK.be is een lastenboek aan het opmaken. Filip Fontaine benadrukt dat PORK.be niet ingrijpt op de markt, maar ze wel probeert te sturen.

Ook in het Europese vrije verkeer van goederen is het niet evident om goederen uit te sluiten als het lastenboek tot 80 tot 85 procent van de markt beslaat. In de basislastenboeken in het buitenland wordt de oorsprong van het dier zelden of niet vermeld. In de geëvolueerde stappen van hun lastenboeken is dat wel het geval. Dat onderscheid is daar dus ook steeds op die manier in verweven.

Op dit moment vinden zeven van de acht partners in PORK.be het belangrijk dat het 'born and raised'-principe maximaal wordt doorgedruwd zonder het algemeen verplicht te maken. Anders wordt de mogelijkheid uitgesloten om daar commercieel en juridisch een meerwaarde van te kunnen maken. In de praktijk komt het erop neer dat alleen Belgische biggen op de Belgische markt komen. Heel veel slachthuizen vragen daarnaar en krijgen dat ook. Een paar duizend biggen per jaar 'sukkelen' België binnen en worden meestal terug de grens overgezet. Dat gaat ook niet noodzakelijk over dieren die onder BePork vallen. Het gaat over een paar grensbedrijven die daar een activiteit in hebben.

2.7.2. *De Aziatische markt en het vijfde kwartier*

De Chinese markt is een en-enverhaal. Wat het vijfde kwartier betreft, verwijst hij naar een vijftal recepten met poten en oren die VLAM gelanceerd heeft. Er worden bescheiden pogingen gedaan. Men moet proberen de Chinese markt opnieuw open te krijgen, maar – op aanraden van de Belgische diplomaten – wordt daar niet zo actief aan gewerkt. De druk op de Chinezen is dermate hoog geweest dat men er beter een tijd mee ophoudt.

Op de vraag van Emmily Talpe over de 750.000 euro extra subsidie voor VLAM, antwoordt Filip Fontaine dat VLAM deze middelen heeft ingezet voor beurzen in Scandinavië. Hij voegt toe dat er momenteel nog enkele VLAM-afgevaardigden in Vietnam zijn, waar de markt wel is geopend voor Belgisch varkensvlees, om promotie te voeren.

Op de vraag van Sofie Joosen over nieuwe markten, antwoordt Filip Fontaine dat er sowieso breder wordt gezocht dan de Aziatische markt. Er moet daarnaast gewerkt worden aan het diversifiëren van de markt voor het vijfde kwartier, zelfs als de varkensstapel wordt afgebouwd. Vermoedelijk zal er altijd een deel internationaal verhandeld worden. De markten worden gekozen in overleg met de exporteurs van varkensvlees die in een werkgroep van VLAM zitting hebben. De sector beslist collegiaal over de targetmarkets.

Paul Demyttenaere beaamt terzijde dat het vijfde kwartier ook lekker kan zijn. Hij hoopt dat de acties van VLAM wat impact kunnen hebben.

2.7.3. *De productie- en marktmonitor*

Paul Demyttenaere gaat in op enkele bezorgdheden over het stilvallen van de werkzaamheden van PORK.be. Voor de spreker is de monitor de basis van de werkzaamheden en zal het aangevraagde project voor de nodige structuur zorgen om ermee verder te gaan. Voorts is er al kennis aanwezig op het terrein. Men moet niet van nul beginnen. Wat de timing van mogelijke resultaten betreft, schat de spreker in dat er vrij snel in 2023 oplevering kan zijn van deelaspecten van de monitor.

Er wordt gemikt op het essentiële: zicht op de productie binnen x-aantal maanden. Dat is volgens de spreker niet moeilijk: het aantal inseminaties en de hoeveelheid biggenvoer is gekend. De data moeten natuurlijk zo accuraat mogelijk zijn en afgetoetst worden. De enige barrière is volgens hem de snelheid waarmee de nodige data – waarnaar werd verwezen in de presentatie – beschikbaar zijn binnen tijdsperiodes waarmee kan gewerkt worden in een voorspellende monitor. Het zal wel een evolutief verhaal zijn: de monitor moet permanent gevalideerd worden en zal dus ook aangepast worden doorheen de tijd. Dat is ook het voordeel van PORK.be: men zit al samen met alle branchepartners zodat men samen kan evolueren.

De spreker benadrukt dat deze stappen wel degelijk dienen om resultaat te boeken en niet om de sector te paaien.

2.7.4. *Prijzen*

Wat de prijsverschillen betreft, geeft Paul Demyttenaere aan dat men dit najaar te maken heeft met een terugvallende vraag vanuit de markt. De retail geeft signalen dat de consumptie van varkensvlees daalt. Dat is enigszins vreemd. Normaal gezien is de druk op de consumptie gelokaliseerd bovenaan de piramide, nu is het in het midden van de piramide: rundsvlees, varkensvlees, kippenvlees, eieren. Dat geeft aan dat er iets atypisch is met de koopkracht. Hij stelt ook vast dat de productie daar te weinig op reageert. Hij vermoedt dat dat te maken heeft met de onzekerheid over maatregelen die mogelijk op de sector afkomen: komt er een

begeleide afbouw van de varkensstapel of niet? Het zou goed zijn dat daar zo snel mogelijk meer duidelijkheid over komt.

Niet alleen de varkenshouderij staat onder druk. De hele keten heeft het moeilijk: zowel de varkenshouder als de toelevering. Daar wordt ook aandacht voor gevraagd. Het is positief dat daar open met elkaar over gepraat kan worden. Het is belangrijk om er rationeel, los van emoties, met elkaar over te spreken. Paul Demyttenaere heeft PORK.be zien groeien op dat vlak; dat geeft hem vertrouwen.

PORK.be stelt ook de prijsverschillen tussen België en Nederland vast. Daar moet structureel aan gewerkt worden. Een deel van de productie gaat doelgericht naar de karkasmarkt waar de Belgische leveranciers het moeilijker hebben dan andere leveranciers. Volgens hem moet er gediversifieerd worden: meer inzetten op lokale markten, meer durven versnijden op de lokale markt. Dat zit eigenlijk vervat in de eerste pijler: productkwaliteit. Het gaat om een heel vervlochten omgeving; structurele aanpassingen vragen tijd. Over de ketenpartners heen moeten afspraken gemaakt worden; vandaar de nadruk op de charters. Dat speelt ook ten aanzien van de retail. Iedere retailer zet in op dierenwelzijn. Op die manier koopt men zich een marktaandeel bij de consument. De retail vergeet dat dat extra inspanningen en kosten vergt en dat het een add-onprijs met zich moet meebrengen aan het einde van de keten. Om dat te realiseren moet men charters, afspraken maken tussen de verschillende schakels in die keten.

Paul Demyttenaere heeft daar ervaring mee. Jaren geleden heeft hij veldsla op de markt gezet voor het vierde gamma. Bij de start was er slechts één afnemer, wat maakt dat de leverancier in een zwakke positie stond. Daarom werden duidelijke afspraken vastgelegd in een charter. Wat belooft de ene partij aan de andere? Wat betekent het financieel? Wat zijn de verplichtingen voor de primaire productie? Als dat allemaal wordt vastgelegd in een charter worden de add-ons een stuk gevaloriseerd in de keten. Deze wijze van werken kent men niet of nauwelijks in de varkenshouderij. Een aantal varkenshouders werken al op die manier maar het betreft een heel kleine marktniche die niet kan groeien in functie van de markt. Vaak is men bang om groei toe te laten. Uiteindelijk zijn er nu in West-Vlaanderen zestien bedrijven die veldsla leveren voor het vierde gamma voor de verwerkende industrie. Het is een nieuwe markt geworden. Dat is maar mogelijk als men de marktdynamieken laat spelen, maar met economisch respect voor de primaire productie.

Het vergt bovendien vertrouwen bij de verschillende ketenpartners. Ze moeten met elkaar durven praten en de boeken opendoen. Afspraken moeten duidelijk worden vastgelegd en ook afgedwongen worden. Daar kan PORK.be een rol in spelen, als onafhankelijke opvolger van het marktgebeuren via de monitors die een essentiële rol kunnen spelen binnen dit soort charters.

Filip Fontaine heeft in de vorige gedachtewisseling een paar keer gesproken over contractuele wijsheid. Dat is een taak die sowieso aan een brancheorganisatie wordt toegewezen: afspraken op een transparante manier in de markt zetten.

Er is een dierenwelzijnslabel binnen PORK.be en BelPork. Er is contact daarover met Piet Vanthemsche die voor Vlaams minister van Dierenwelzijn Ben Weyts aan het werk is. Hij kan er alleen maar op aandringen dat er geen verschillende dierenwelzijnslabels naast elkaar worden gehanteerd.

Ook het menselijk welzijn is een probleem in de sector. Velen moeten wachten op beslissingen in heel complexe discussies. Duidelijkheid brengt gemoedsrust, ook al brengt het niet altijd de gedroomde toekomst. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen.

2.8. Sofie Joosen

Sofie Joosen verduidelijkt dat ze niet enkele duizenden varkens per jaar bedoelde maar per week. Het gaat over 5 procent van de markt. Voor een markt in crisis is dat cijfer toch relevant. Het zou een verschil kunnen betekenen voor de Vlaamse varkenshouders.

Filip Fontaine geeft aan dat dit klopt.

2.9. De voorzitter

Voorzitter *Bart Dochy* dankt de sprekers voor hun engagement in de sector. PORK.be heeft een belangrijke opdracht in het verduurzamen van de toekomst van de varkenssector. Hij nodigt de sprekers graag over enkele maanden opnieuw uit voor een gedachtewisseling om een en ander op te volgen.

Bart DOCHY,
voorzitter

Emmily TALPE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BMA	Belgische Mededingingsautoriteit
IKKB	Integraal Keten Kwaliteit Beheersysteem
ILVO	Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek
MAP	mestactieplan of mestactieprogramma
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
UGent	Universiteit Gent
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing